

Reševanje evropskih bank

01. 07. 2012

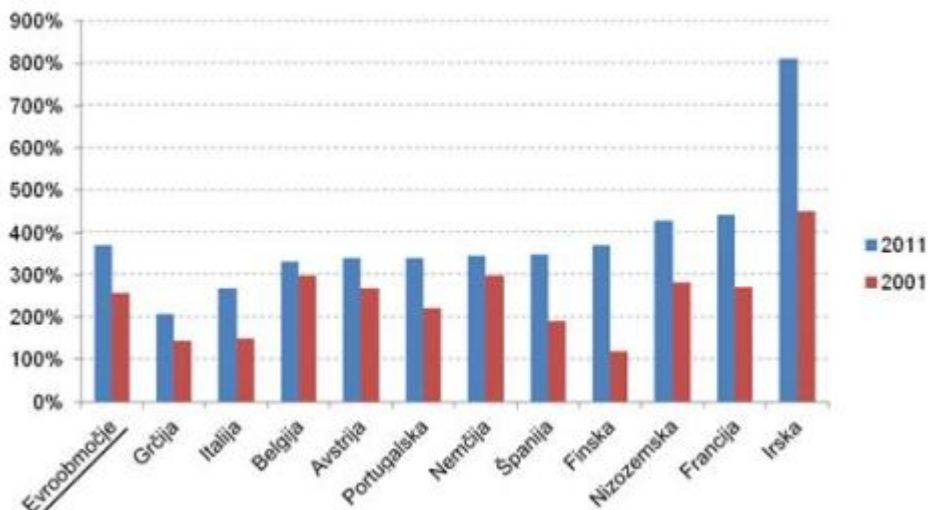

Velik del Evrope ima danes strukturne in fiskalne težave. Kot da to ni dovolj, se v zadnjem letu čedalje bolj kaže tudi ranljivost evropskega bančnega sistema. Sanacija bank je za povrnitev zaupanja in gospodarske rasti nujna, a na kakšen način? V nadaljevanju so tako prikazani problemi evropskih bank ter primeri reševanja, ki so se izkazali kot uspešni in po katerih bi se danes Evropa morala zgledovati.

Prevelik bančni sistem - Irska in Islandija.

Medtem ko so sredstva evropskega bančnega sistema še v začetku tega tisočletja predstavljala približno 2,5-kratnik bruto domačega proizvoda (BDP) evroobmočja, pa danes znašajo že 3,7-kratnik gospodarstva evroobmočja (Slika 1). Za primerjavo: ameriški bančni sistem je približno 2-krat večji od njihovega gospodarstva. To pomeni, da lahko majhne težave v bančnem sistemu povprečne evropske države povzročijo tej državi velike težave, posebno v primeru, ko težave rešuje država sama.

Slika 1: Delež bančnih sredstev glede na BDP

Vir: ECB, Bloomberg.

Ravno to je storila Irska po poku tamkajšnjega nepremičninskega balona in posledični bančni krizi v letu 2008. Irska je namreč prevzela obveznosti nesolventnega irskega bančnega sistema, ki je ob svoji velikosti predstavljal preveliko breme za državo, s tem pa pod vprašaj postavila tudi lastno sposobnost vračila

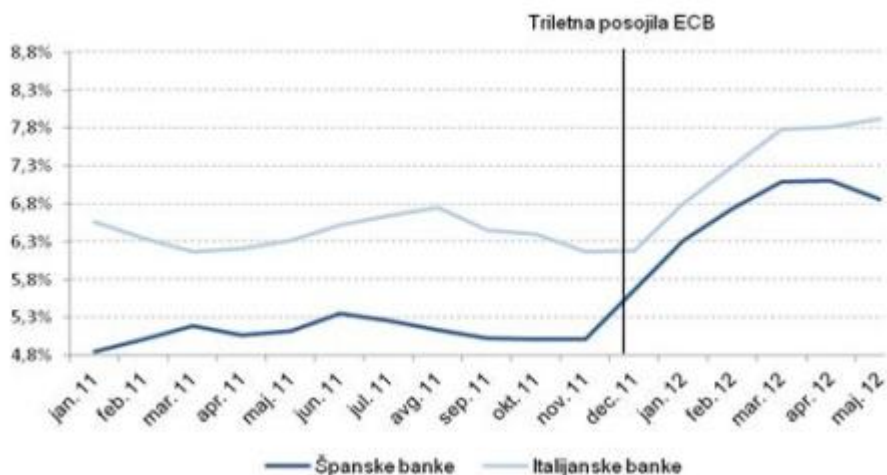
državnega dolga, kljub sicer skoraj vzornemu reševanju fiskalnih in strukturnih težav. Zadolženost Irske je predvsem zaradi reševanja bank porasla s 25 % BDP leta 2007 na 107 % leta 2011.

Po drugi strani pa je Islandija, kjer je bančni sektor še leta 2008 predstavljal več kot 14-kratnik gospodarstva, po poku tamkajšnjega bančnega in nepremičninskega balona dovolila propad svojih bank, pri čemer so delničarji izgubili celotno premoženje, lastniki obveznic del premoženja, rešilo pa se je domače depozitarje. To je državo na začetku sicer potisnilo na rob propada, a danes se država ob sprejetih varčevalnih in strukturnih ukrepih zadolžuje ceneje kot Irska, Španija, Italija in Slovenija. Hkrati ima ob enem najnižjih proračunskih primanjkljajev tudi eno najvišjih gospodarskih rasti v evroobmočju in eno najnižjih stopenj brezposelnosti. Islandski način reševanja bank nekateri poimenujejo tudi švedski model. V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja je namreč po poku nepremičninskega balona švedski bančni sistem postal praktično insolventen, Švedska pa se je reševanja lotila na podoben način kot Islandija, torej tako, da je dovolila propad svojih bank. To je skupaj z varčevalnimi in strukturnimi ukrepi takrat omogočilo sanacijo bank, očiščenje gospodarstva in vzpostavitev pogojev za zdravo gospodarsko rast.

Kako Evropa danes rešuje svoje banke?

Eden izmed načinov reševanja je prek dokapitalizacij in z izdajanjem garancij, kar posredno bremeni davkoplačevalce, a so države pri takem početju ob velikosti evropskega bančnega sistema omejene.

Slika 2: Delež bančnih sredstev glede na BDP

Vir: ECB, Bloomberg.

Ključni akter je tako zaenkrat predvsem ECB, pri čemer sta pomembna predvsem dva ukrepa:

- - V okviru prvega je ECB bankam, kot odgovor na rast cene zadolževanja problematičnih držav in s tem posledično tudi bank iz teh držav, zagotovila praktično neomejeno likvidnost za 3 leta, s katerimi so banke kupile obveznice bolj tveganih lastnih držav z višjo obrestno mero (Slika 2). To je znižalo obrestne mere teh držav in jim s tem kupilo čas za izvedbo potrebnih strukturnih reform. Zaradi nesprejetja varčevalnih in

strukturnih ukrepov pa so obrestne mere kasneje ponovno porasle, kar ob še večjem deležu teh, bolj tveganih obveznic v lasti bank še povečuje tveganost takšnih bank. Rezultat takšnih ukrepov je verjetno kratkoročno sicer pozitiven, srednjeročno pa negativen.

- Poleg tega lahko centralne banke posameznih držav (CB) v okviru nujne likvidnostne pomoči (Emergency Liquidity Assistance - ELA) svojim bankam dodatno zagotavljajo finančne vire. Posebnost tega ukrepa je v tem, da sama CB določa kvaliteto garancij za posojila. Ob odtoku kapitala in depozitov iz slabih bank ravno ELA omogoča preživetje teh bank, ki nimajo dovolj kakovostnih garancij za pridobitev finančnih virov direktno od ECB. Tako si lahko dve insolventni irski banki finančne vire zagotovita tako, da ena drugi izdeta obveznico (pri tem ni denarnega toka), nato pa obveznice kot garancijo zastavita pri irski centralni banki v zameno za potrebne finančne vire. Medtem ko takšno posojanje ohranja slabše banke pri življenju, pa to predstavlja potencialno obveznost za centralne banke drugih držav in s tem za proračune teh držav.

V zadnjem času se za reševanje bank čedalje bolj omenja še ne ustanovljeni evropski stabilnostni mehanizem (ESM), ki bi lahko neposredno dokapitaliziral banke v težavah, zaenkrat predvsem španske. Medtem ko je ta ukrep pozitiven, saj se s tem povečuje stopnja fiskalne povezanosti, pa po drugi strani vplačana sredstva povečujejo posredno zadolženost držav evroobmočja.

Propad bank ne povečuje nujno tveganosti države.

Države evroobmočja danes na vsak način želijo preprečiti propad lastnih bank. Za razliko od bank iz držav evroobmočja pa je na Danskem zaradi poka nepremičninskega balona od leta 2008 propadlo že več kot 10 od 130 bank, zaradi česar imajo mnoge danske banke danes težave s pridobivanjem finančnih virov. A tam bančnih težav ne rešujejo na plečih davkoplačevalcev, saj dobijo celotno premoženje ob morebitnem propadu banke vrnjeno samo depozitarji, pa še to samo do zneska v okviru jamstvene sheme. S takšnim načinom reševanja želijo Danci po eni strani omejiti moralni hazard, da pri odločitvah posojilodajalcev, kateri banki posoditi, obrestna mera ni edini dejavnik. Po drugi strani pa takšen način reševanja ne povečuje zadolženosti države, zaradi česar jo danes vlagatelji glede na stroške zadolževanja, kljub ranljivemu bančnemu sektorju, ocenjujejo kot eno izmed najmanj tveganih držav.

Ali obstaja rešitev za evropske banke?

Današnja težava evropskih bank ni likvidnost, temveč solventnost, zato menim, da povečevanje likvidnosti s strani ECB-ja trenutno ni potrebno oziroma vodi v nenavadno obnašanje bank. Evropski bančni sistem je namreč prevelik in premalo kapitaliziran. Banke bi tako po eni strani morale zmanjšati svojo aktivo, tudi z odprodajo državnih obveznic, a jih ECB s svojimi ukrepi praktično spodbuja v nove nakupe. Po drugi strani pa bi lahko tveganost poslovanja znižale prek zagotovitve dodatnega kapitala, kar pa je ob trenutno nizkih cenah delnic bank brez razvrednotenja obstoječih delničarjev težko zagotoviti. Tudi države zaradi lastnih problemov čedalje težje zagotavljajo dodaten kapital.

Odzivi Evrope na bančne probleme so bili zaenkrat premalo odločni. Evropa mora dovoliti propad in prestrukturiranje slabih, insolventnih bank. S tem bi se po eni strani zmanjšala velikost evropskega bančnega sektorja, po drugi strani pa bi se preprečil problem moralnega hazarda in hkrati nagradilo banke, ki so v preteklosti dobro obvladovale lastna tveganja. Obenem mora Evropa s skupnimi ukrepi, tudi prek

dokapitalizacij in skupnega jamstva depozitov, zagotoviti obstoj bolj zdravih bank. Nezanemarljiva ne sme ostati niti vloga ECB, ki bi z agresivnimi nakupi državnih obveznic v stilu ameriške centralne banke državam "grešnicam" kupila dovolj časa, da uredijo svoje javne finance in si s tem povrnejo zaupanje vlagateljev. S tem bi se tudi dodatno znižalo tveganje bank, ki so pomembne lastnice teh obveznic. A predpogoj za vse to mora biti fiskalna unija, ki bi zagotovila izvedbo potrebnih strukturnih in varčevalnih ukrepov v državah s strukturnimi in javnofinančnimi težavami.

[< NAZAJ](#)

Kategorije

- Analitski pregled
- Borze v preteklem tednu
- Naložbe vzajemnih skladov
- Strategi v zadregi

Avtor članka

Marko Bombač

CFA, FRM, vodja analiz

VSI ČLANKI AVTORJA

